

MAGYAR MOLNÁR

a magyar malomipar érdekeinek szakközlönye

az Országos Magyar Malom-Egyesület hivatalos lapja

Megjelenik hétenként vasárnap	Előfizetési ára:	Szerkesztőség és kiadóhivatala:
	évenként 10 ft., félve 5 ft. Hirdetéseinek árszabály szerint.	Budapest V., Erzsébet-út 19.

BUDAPEST, 1891. MÁJUS HÓ 24.

UNGARISCHER MÜLLER

Zeitschrift für die Interessen der ungarischen Mühlenindustrie

offizielles Organ des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes

Erscheint wöchentlich Sonntag	Pränumerationspreis:	Redaktion und Administration:
	ganzzählig R. 10, halbjährig R. 5. Inserate nach Tarif.	Budapest V., Elisabethplatz 19.

BUDAPEST, 24. MAI 1891.

TARTALOM: Malom villamos világitása. — A határidő-üzellet feletti vita Németországban. — *Kormányintézkedések.* — *Külföldi hírek.* — *Árvesztések.* — *Statisztika.* — *Közlekedés és tarifajog.* — *Üzleti változások.* — *Hirdetések.*

Malmok villamos világitása.

Azt hisszük, hogy teljesen felesleges még e helyen a villamos világitás szépségéről, kellemes voltairól és celszerűségéről szólni, kivált most, midőn M. m. Frankfurtban, a különböző világitási módok közti versennyel egybekötött villamos kiállítás van, de még a villamos erőnek malmokban való alkalmazásának előnyéről sem akarunk szólni, mert már has helyen volt alkalmazunk a villamoságot mint mozdító erőt és különösen valamely frekvens helyen található nyersítő átvitelére, ipari célokra az alkalmasabb helyen fekvő műhelybe ajánlani, míg másrészt a villamos erőt másik alkalmazási módjáról, t. i. a malom egyes részeinek és a különböző elemek telefontörszököttelese a főmalom irodájával, mely rendszernek haszna szembeötlő, bővebb fejtegetést adni időpazarlás volna. E helyen csupán egy mulatságunkat akarunk helyre hozni és a *malmok villamos világitásáról* szólni, a nélkül azonban, hogy a berendezési és forgalmi költségeket részletezünk, miután ezek első sorban helyi érdekű és egymástól független tényezőktől és csak másodsorban a választott rendszerrel függenek. Malmokra nézve a villamos világitás előnye kiválóak, de még nem elegez méltányoltak. Első sorban a fény kellemesebb, erősebb és szebb, mint a melyet ugyanazon számú gázzal meg lehet elérni, és, a mi különös fontossággal bír, a hszí színe és árnyalatai e fénynek sokkal természetesebbek, mint gázvilágitással, mely továbbélegető sárga visszafény kölcsönöz a tárgyknak és esetleg szinkritikussegek megkülönböztetni nem enged. Másrészt a villamos világitás napjaink tökéletesen kizár minden robbanást a tűvesztély eshetőséget is csökkenti, feltéve, hogy a vezetékek lerakásánál a szükséges elővigyázattal jártak el, miáltal a forgalmi biztonság emelkedik, a tűvesztély vagy szünetelés folytán előálló veszteségek lehetősége csökken, a mi a leszállított biztosítási díjban talajja számbeli kifejezését.

Mint a villamos világitás további előnyét tapasztalásból feltehetjük, hogy első bevezetése sincs annyi kellemetlenséggel összekötve, mint a gázvilágitásé, melynek a padlózat és a falak felszakítása, továbbá, hogy frekvens vagy egyedül álló huzakba, gyarakba és telepekre is bevezethető, a mi a gázvilágitásnál természetesen nem lehetséges; hisz napjaink éharáthatatlan nehé-

INHALT: Elektrische Beleuchtung in Mühlen. — Der Terminhandeltrest in Deutschland. — *Legislativische.* — *Vermischtes.* — *Handel und Verkehr.* — *Statistik.* — *Verkehrs- und Tarifwesen.* — *Marktwerte.* — *Insereate.*

Elektrische Beleuchtung in Mühlen.

Es hiesse Eulen nach Athen tragen, wollten wir jetzt noch über die Schönheit, Annehmlichkeit und Zweckdienlichkeit der elektrischen Beleuchtung sprechen, besonders jetzt, wo in Frankfurt a/M. eine elektrische Ausstellung, verbunden mit einem Wettbewerbe der verschiedenen Beleuchtungs-Systeme stattfindet; auch wollen wir nicht von den anderweitigen Vortheilen der *Einführung der Elektrizität in Mühlen* sprechen, da wir bereits wiederholt Gelegenheit hatten, der Vortheile zu gedenken, welche die Elektrizität als bewegende Kraft und besonders als Vermittlerin zur Übertragung irgend einer, auf entlegener Stelle sich befindlichen Irge in ein, für industrielle Zwecke günstiger gelegenes Betriebslocal bietet, und anderseits, um nur von den wesentlichsten Verwendungs-Arten der Elektrizität zu sprechen, die telephonische Verbindung der einzelnen Localle und Stockwerke einer Mühle mit dem Bureau des Ober-Müllers und des Directors solch evidente Vortheile bietet, dass davon auch nur zu sprechen eitle Zeitverschwendung wäre. Wir wollen nur ein Versumniss gutmachen und von der *elektrischen Beleuchtung in Mühlen* sprechen, ohne uns jedoch in Details über Anlags- und Betriebskosten einzulassen, da diese in erster Linie von verschiedenen, von einander unabhängigen, localen Factoren, und erst in zweiter Linie von der Wahl des Systems abhängen.

Die Vortheile der elektrischen Beleuchtung für Mühlen sind eminent, aber noch nicht genügend gewürdigt. Erstens ist das Licht angenehmer, heller und schöner, als man mit der gleichen Anzahl Gaslampen erzielen könnte und was von besonderer Wichtigkeit ist, die Farben-Nuancen der Mehle beim elektrischen Lichte viel natürlicher erscheinen, als beim Gaslicht, welches sie bekanntlich gelber erscheinen lässt und geringe Farbenunterschiede nahezu verschwinden macht. Andererseits lässt sich mittelst der elektrischen Beleuchtung eine fast absolute Sicherheit gegen Feuergefahr und Anschluss der Explosionsgefahr erreichen, vorausgesetzt, dass beim Verlegen der Leitungsdrähte die nöthigen Vorsichtsmaßregeln beobachtet wurden, was das Gefühl der Betriebsicherheit steigert, die Gefahr- und Verlust-Chancen (durch Brand und Stillstand) auf ein Minimum reducirt und seinen

ségeket okozna p. o. a Margitszigetet vagy a »disznóföld«-világítással ellátni, míg a villamos világítás berendezése a tulajnehezségek fölöttel független és e mellett sokkal olcsóbb és a vezeték esetleges hibája könnyebben és olcsóbban fellátható. Mint sok más találmány, a villamos fény is, miután sok ideig kevés érdeklődéssel találkozott, hirtelen, napjainkban az egész földön elterjedt, tehát elméleti jatkészeiből egyszerre teljes életképességgel az ipari alkalmazás gyakorlati terére lépett.

Már rég ismertek az iskolákban az elektromos lámpát s már a negyvenes évek óta készítenek elektromos lámpákat, nagy sikert ezekkel azonban nem értek el. Természettani laboratóriumokban és a szünpadokon a nézőközönséget a napfényhez hasonló s a mellett erejében még fokozható villamos fényvel bűvöletre ragadtatták és váratlan hatást értek el, ezeken kívül azonban nem birt érvényességre jutni és gyakorlati alkalmazást találni. Végül 1876-ban találta fel Jablockhoff az első használható villamos lámpát és már kevéssel ezután az elektromos világosság diadalutjára indult, mely azonban a mai lépésekhez képest nagyon is lassúnak mondható, mert 5 évvel később mindössze csak 4000 Jablockhoff-lámpa volt alkalmazásban, míg most gyakran egyetlen egy nagyobb berendezés több lámpával bír.

Ötfele elektromos lámpát különböztetnek meg, u. m.:

1. izzólámpákat,
2. felizzólámpákat,
3. szabályozható ivlámpákat,
4. elektromos gyertyákat és végül
5. elektromos lámpákat egymás felé hajlított szénrudacsakkal; ezen öt fajta közül azonban csak kettő jön tekintetbe, m. p. az izzó- s a szabályozható ivlámpák, melyek leginkább elterjedtek. Az izzólámpákat a lángeszl Edison találta fel. Már rég tudták t. i., hogy az elektromos áram, ha egy bizonyos ellentállást legyőz, az ellentállásnak megfelelő hőfokot fejleszt.

Az *ellentállás*-nak, valamint a majd később előforduló *elektromotoros erő*-nek és *áramerőnek* könnyebb magyarázatára gondoljunk az elektromos áram helyett egy víz-áramot pl. egy vízvezeték csőben; hogy ezen vízmozgást mozgásához hozzuk, azaz, hogy a vizet a csőveken át hajtsuk, egy bizonyos erőre van szükségünk, ép úgy van ez az *elektromos áramnál* is. Ezen erőt az *elektromotoros erőnek* vagy *volt*-nak nevezik. A vezetékben átmenő víz mennyisége, avagy a vízárny. ereje a cső vastagságától függ; ép így függ az elektromos áram ereje a vezeték vastagságától. Az *elektromos mennyiségét áramerőnek* vagy *ampère*-nek nevezik. Szűk vízvezeték csőben az átfolyó víz nagyobb ellentállást akad, mint tág csőben, ép úgy vékony, vagy rossz vezető az elektromos áramnak nagyobb ellentállást okoz, mint egy vastagabb vagy jó vezető. Az elektromos vezeték ellentállását *Ohm*-nak nevezik.

Ha egy tágas vízvezeték csőbe egy szűkebb csővet iktatunk be s az áramot változatlan erővel engedjük át, akkor a legűzebb esetben a szűkebb cső, mely a na-

ziffermässigen Ausdruck in einer reducirten Assuranceziffermie findet.

Als weitere Vortheile der elektrischen Beleuchtung können wir noch aus Erfahrung anführen, dass selbst die erste Anlage bei der elektrischen Beleuchtung mit viel weniger Umständenlichkeiten (Aufreissen des Fussbodens und der Wände) verbunden ist, als die Gasbeleuchtung, und dass sie selbst auf einzelnen Gehöften, abseits liegenden Fabriken, Mühlen oder sonstigen Etablissements ohne Schwierigkeit eingeführt werden kann, was bei der Gasbeleuchtung selbstverständlich nicht der Fall ist; bereitet es ja schon recht bedeutende Schwierigkeiten, wenn man z. B. die Margarethen-Insel oder den »Saukopf« mit Gasbeleuchtung versehen wollten, während für die elektrische Beleuchtung Terrain-Schwierigkeiten gar nicht existiren; dabei ist auch die Anlage verhältnissmässig viel billiger herzustellen und ein event. Fehler in der Leitung leichter und mit weniger Kosten zu eruein.

Wie viele andere Erfindungen, so hat sich auch das elektrische Licht, nachdem es lange Zeit wenig Beachtung gefunden, plötzlich mit grosser Schnelligkeit fast über die ganze Erde verbreitet, d. h. aus dem Gebiete theoretischer Spielereien ist es mit einem Male ganz lebensfähig auf das praktische Gebiet industrieller Verwertung gesprungen.

Schon lange kannte man in den Schulen das elektrische Licht und seit den 40-er Jahren construirte man eine elektrische Lampe nach der andern, brachte es aber zu keinem günstigen Resultate. In physikalischen Laboratorien und auf der Bühne setzte man die Zuschauer durch das tagelichtähnliche und dabei steigerungsfähige, elektrische Licht in Staunen und erreichte ungeahnte Effecte, sonst aber vermochte es nicht in die Öffentlichkeit zu dringen.

Da erfand Jablockhoff die erste brauchbare Lampe im Jahre 1876 und einige Jahre später begann bereits das elektrische Licht seinen Siegeslauf durch die Welt, welcher aber, im Vergleiche zu dem jetzigen Tempo, ein sehr langsamer war, denn 5 Jahre später waren erst 4000 Jablockhoff'sche Lampen in Gebrauch, während jetzt eine einzige Anlage oft deren mehr zählt.

Man unterscheidet 5 Gruppen von elektrischen

Lampen:

1. Glühlicht- oder Incandescenz-Lampen,
2. Halbglühlicht-Lampen,
3. Regulator-Lampen,
4. Elektrische Kerzen und
5. Lampen mit gegeneinander geneigten Kohlen,

doch kommen von diesen nur 2 Gattungen in Betracht: die Glühlicht- und die Regulator-Lampen, welche die meistgebräuchlichen sind. Die Glühlampen wurden von dem genialen Amerikaner Edison erfunden. Es war nämlich schon lange bekannt, dass der elektrische Strom bei Ueberwindung eines Widerstandes einen gewissen, dem Widerstande entsprechenden Hitzegrad entwickelt. Zur Erklärung des Ausdrucks »Widerstand«, sowie der später vorkommenden Ausdrücke *elektromotorische Kraft* und *Stromstärke* denken wir uns an Stelle des elektrischen Stromes einen Wasserstrom, z. B. den Strom in einem Wasserleitungs-Rohre. Um diesen in Bewegung zu setzen, d. h. das Wasser durch das Rohr zu treiben, ist eine gewisse Kraft nöthig; ebenso ist es auch beim elektrischen Strome. Diese Kraft nennt man die *elektromotorische Kraft* oder das *Volt*. Die Menge oder richtiger die Stärke des Stromes in der Wasserleitung richtet sich nach der Dicke des Rohres, so auch bei dem elek-

gyobb cső felbeszakításának tekinthető, elreped, mert kisebb átmetszetét fogva a nagyobb elő átmetszetének megfelelő feszültséget nem bírja el. Ha az elektromos árammal egy-két vastag vagy jó vezető közé egy vékonyabb vagy rosszabb vezetőt iktatunk be, akkor az áram megszakítása következtében a megszakítás helyén fejlődő félszűrés hővé átváltozik és a beiktatott gyöngye vezetői fehérebbé zúszra s élegeti. Ezen tűnemeny vezetete Edison az izzólámpák feltalálására és hogy az oxigénnek hozzájárulását, mely az égést elősegíté, kizárja, a vékony luazalt légteres üveglámpába helyezte s a vezetékkel összekapcsolta s íme a drót fehér izzással ragyogott, a nélkül, hogy elégett volna. Edison eleinte platindrótokat alkalmazott, de egyéb fémdrótokkal is tett kísérleteket, míg végre arra a gondolatra jutott, hogy szénzálakat (növényrostokból) állítson elő és velők légteres üveglámpákban hasonló kísérleteket tegyen. Ezen kísérletek a legszebb eredményt hozta. Ezen szénzálakat a következő módon állította elő. Alkalmos gépek segítségével bambuszszálakat egyes százlakra hasagott: ezen, körülbelül 1 mm. széles és 120 mm. hosszú száluknak U alakot adott és vas mintakban lassan szénmázt. Az ilyen módon nyert szénzálakot végt platindróttal összekapcsolta és körtealakú üveglámpába beforszállta. Ezután az üveg ellenköz oldalán higanyszilvával a levegőt kiszívta s a felső nyílását is beolvastotta, mire aztán egy gyengébb elektromos áramot vezetett a szénzálon keresztül, mely a golyóba megmaradt csekély levegőt elégette s ezáltal a szénzálnak nagyobb szilárdságot kölcsönzött. Alig lett ismeretessé Edison találmánya, midőn már a legkülönbözőbb kísérletek tettek meg a szénzálak anyagát, alakját s az üvegbe való illesztés és forrasztás módját illetőleg, de Swan kivételével, senkinek ért el oly nagy sikert, mint Edison. Swan-nak t. i. sikerült az eddigi izzólámpák két főhajtó segíteni: a legelső lámpákban t. i. a szénzálak rövid idő múlva a platindróttól elvált, miáltal a lámpa hasznavehetelenné vált, vagy pedig a patkó alakú szénzálak a levegőt tökéletesen elzárása folytán idő előtt elégett s az üveglámpa belül a lenakodó szenportól megfeketedett. Nemsokára találmány találmányra következett, úgy hogy most az izzólámpáknál 10/0 órányi égési időt biztosítanak, a mi körülbelül 1/4 krba kerül óránként. A lámpák javítását czező találmányokkal karöltve jártak azon számos szabadalmak, melyek az elektromos áram előállítására, elvezetésére, mérésére és ellenőrzésére irányultak, úgy hogy az elektromos világítás mostani állapotát valamely elektromos világítási telep berendezésénél mindenképp a következő két kérdés döntendő el: 1. az elvi kérdés, *párhuzamos* vagy *éltőláram* alkalmazandó-e? s a miől aztán a második mint gyakorlati kérdés foly, hogy melyek czégre akarjuk bízni a berendezés gyakorlati kivételét?

Ezen két kérdést illetőleg csak azt jegyezzük meg, hogy a váltó-áramú dinamó-gépekkel berendezett világítási

trische Strome, dessen Stärke sich ebenfalls nach der Dicke des Leitungsdrahtes richtet. Die Elektrizitätsmenge nennt man die *Stromstärke* oder das *Amperé*.

Ein dünnes Wasserrohr setzt dem durchströmenden Wasser mehr Widerstand entgegen als ein dickes; ebenso setzt ein dünner oder schlechter Leiter dem elektrischen Strome mehr Widerstand entgegen, als ein dicker oder guter Leiter, man spricht daher von dem Widerstande der elektrischen Leitung oder dem *Ohm*.

Unterbricht man ein dickes Wasserleitungsrohr, schaltet an der Unterbrechungsstelle ein sehr dünnes Rohr ein und lässt den Strom mit ungeschwächter Kraft durchgehen, dann wird das dünne Rohr in den meisten Fällen platzen. Beim elektrischen Strome wird ein, zwischen zwei starke oder gute Leitungsdrähte geschalteter dünner oder schlechter Leitungsdraht in Weissgluth geraten und verbrennen. Diese Beobachtung führte Edison auf die Construction seiner Glühlampen, und nachdem das Verbrennen nur bei Zutritt von Sauerstoff stattfinden kann, schloss er den Draht in eine luftleere (Glaskugel) ein und verband ihn dann mit der Leitung: der Draht erstrahlte in herrlicher Weissgluth, ohne zu verbrennen. Zuerst wande Edison Platindrähte an, machte jedoch auch mit allerlei anderen Metalldrähten Versuche, bis er endlich auf die Idee kam, Kohlenfäden herzustellen und sie im luftleeren Raume zu versuchen: dieser Versuch hatte den durchschlagendsten Erfolg. Diese Kohlenfäden stellte er wie folgt her: mit geeigneten Maschinen theilte er ein Bambusrohr in Fasern, gab diesen, circa 1 mm. breiten und 120 mm. langen Fasern eine U-Form und liess sie in eisernen Formen langsam verkohlen. Den so erhaltenen Kohlenfäden verband er mit 2 Platindrähten und schmolz diese in einer birnenförmigen Glaskugel ein. Hierauf wurde an der entgegen gesetzten Seite der Glasbirne mittelst einer Quecksilber-Luftpumpe die Luft herausgepumpt und dann die Stelle zugeschmolzen. Während dieses ganzen Vorganges liess er einen mässigstarken elektrischen Strom durch den Kohlenfaden streichen, wodurch dieser eine grössere Festigkeit erlangte. Kaum war Edisons Erfindung bekannt geworden, so wurden auch schon die verschiedenartigsten Versuche gemacht in Bezug auf Form, Fassung und Stoff der Kohlenfäden, doch erzielte niemand ausser Swan so günstige Erfolge, wie Edison. Swan gelang es nämlich zwei Uebelständen der Glühlampen abzuhelfen: bei den meisten löste sich nämlich sehr bald der Kohlenfaden von den Platindrähten ab, so dass die Lampe unbrauchbar wurde, oder aber der Kohlenbügel verbrannte wegen ungenügender Luftentleerung nach und nach, und die Innenwand der Glaskugel schwärzte sich von dem sich niedersetzenden Staube. Erfindungen folgen auf Erfindungen, so dass man jetzt für Glühlampen eine durchschnittliche Brenndauer von 1000 Stunden garantirt, was ca. 1/4 kr pro Stunde Lampenpreis ausmacht. — Hand in Hand mit den Verbesserungen der Lampen gingen die zahlreichen Erfindungen und Verbesserungen bezgl. Erzeugung, Fortleitung, Messen und Kontrolle der abgegebenen elektrischen Kraft, so dass sich, bei dem jetzigen Stande des Beleuchtungswesens und der Elektrotechnik, bei Anlage einer elektrischen Beleuchtung die Vorfragen sich auf die Entscheidung der Frage concentriren: 1. Die principielle Frage, ob Gleichstrom oder Wechselstrom? woran sich die zweite, die praktische oder Vertrauensfrage schliesst, welcher Firma will man die Ausführung der Anlage übertragen? über diese Fragen wollen wir nur soviel sagen, dass sich die Anlagen mit

telepek czélszerűbbeknek, ocsóbbaknak s kevesebb veszéllyel járóknak bizonyultak be, miután transzformatórok (minőket pl. Ganz és Tsa czég Budapestén állít elő) alkalmazása mellett egyszerű számos lámpát is lehet ugyanazon erőforrásból, illetőleg dynamo-géppel táplálni, a nélkül, hogy a már világító lámpák működésében zavar állna be; a fogyasztott erő itt mindig arányos a működésben levő lámpákkal s a magas intenzitás áramokat alacsony feszültségű áramokkal lehet átváltoztatni. Hogy a munka kivételül mely ezezzé bizuk, az nem tartozik czikkünk keretébe, habár azoknak, kik ez ügyben hoznának fordulnak, szívesen szolgálnék felvilágosításokkal, sőt tisztelt olvasónk kívánataira néhány világítási telep berendeztét is közöljük.

A határidőizlet feletti vita Németországban.

Tudvalevőleg Németországban, az agrár részről lett ama követelés folytán, hogy a határidőizlet előírásossá, ez idő szerint azt az utat keresik, melyen a határidőizlet káros oldalai sikerrel lennének megszüntethetők.

Habár hazánkban ezidőöszerint a közvélemény és a kormány felrevezése e kérdésben egyáltalán nem tapasztalható, a német kormány által ez ügyben meghallgatott kereskedelmi kamarák részéről heterogénizlet vélemények a felül, vajjon szükséges-e s mit módon lehetne a főlisseli határidőizletnek ama káros hatása ellen küzdeni, melyet ez sok ember állítása szerint az élelmiszerek és más nélkülözhetetlen használatú czikkék árának alakulására és kereskedelmére gyakorol, — bennünket is érdekelhetnek. Eddig a *Dresdner* és *Leipziger* kereskedelmi kamarák nyilatkozatai ismeretese, melyekből következik közzétettük:

A *dresdneri* kamara következőkben állapodott meg.

1. A határidőizlet mint bizonyos időre kötött szállítási izlet az áruforgalomnak olyan módja, melyet a jelenkor összes forgalmi fejlődése szükségesse teszi s a mely alkalmas arra, hogy a termelőnek már előre evőkét, a fogyasztónak pedig árut biztossiton s ez által az árvaltozással járó kockázatot elhárítsa, vagyis más szóval, olyan izlet, mely az árak alakulására kiegyenlítőleg hat. Ennélfogva a határidőizletet a közgazdaság érdekében többé mellőzni nem lehet.

2. Másrészt azonban el kell ismerni, hogy a határidőizlet révén olyan elemek is részvesznek ebben a mozgásban, kik az izletet és kereskedelmi ötletét általában igen fávól állnak, s a kik arra, hogy határidőre izleteket kössenek, sem szakértelmük, sem pénzerejük által képviselve nincsenek, sőt olyanok is, a kik csak azért vesznek részt benne, mert az remélik, hogy fáradság nélkül nagy nyereségre tehetnek szert. Az ilyen szerecsenajátékoszéri izleteteket nagy mértékben előmozdítja a felszámolási pénzáruk, a melyek lehetővé teszik, hogy a szerecsenre vadászók tényleges szállítás nélkül is köthessenek határidőre izleteteket, a mennyiben csak a különbözeteiket fizetik ki, előmozdítják továbbá az ezen pénzárukkal összekötött premium-, stellige- stb. izletet, melyek az árak alakulására a gyakori és gyors ingadozások miatt igen kedvezőlen s gazdasági kárt okozó befolyást gyakorolnak.

3. Megjegyzendő azonban:

a) hogy az árának így kedvezőlen befolyásolását sok esetben nemcsak vagy csupán igen kis mértékben lehet a határidőizlet által mintegy előmozdított különbözeti izleteknek tulajdonítani, mert sokkal károsabbak az ugynevezett kornerek, trustok, konvenziók, kartellek, a melyek többnyire arra alakulnak, hogy

Wechselstrom als viel practischer, billiger und minder gefährlich erwiesen, haben, nachdem es die Anwendung von Transformatoren wie sie z. B. die Firma Ganz & Co. in Budapest verwendet, gestattet gleichzeitig viele Lampen von derselben Quelle zu speisen und auszuschalten, ohne Störung der brennenden Lampen, wobei die consumirte Kraft stets proportionell bleibt zur Anzahl der im Betrieb stehenden Lampen und stark gespannte Ströme in solche von schwacher Spannung umzuwandeln. — Welcher Firma man den Vorzug geben soll? — das liegt schon ausserhalb dieses Artikels, wemgleich wir gerne etwaigen Reflectanten mit Auskuntt dienen und auf Wunsch unserer geehrten Leser die Beschreibung einer Beleuchtungs-Anlage bringen.

Der Terminhandelstreit in Deutschland.

Bekanntlich such man in Deutschland derzeit den Weg, die heutigen Schäden des Waaren-Terminhandels mit Erfolg zu bekämpfen und zwar aus dem Anlasse, weil von agrarischer Seite die Abschaffung des Terminhandels gefordert wurde.

Wiewohl in Ungarn vorläufig noch derlei Irreleitungen der öffentlichen Meinung und der Behörden nicht constatirt werden können, verdienen doch die auf Veranlassung der deutschen Regierung abgegebenen Gutachten der hervortretenderen deutschen Handelskammern darüber, ob und in welcher Weise den von vielen Seiten behaupteten wirtschaftlichen Gefahren und Schäden des Börsen-Terminhandels und den Einflüsse desselben auf den Preisstand und den Handel von Nahrungsmittein und sonstigen unentbehrlichen Gebrauchs-Gegenständen wirksam zu begegnen sei, auch unser Interesse. Es haben bisher die Gutachten der *Dresdner* und der *Leipziger* Kammern vor, aus denen wir Folgendes entnehmen.

Die *Dresdner* Kammer gelangte zu folgenden Beschlüssen:

1. Der Terminhandel als Lieferungsgeschäft auf Zeit ist eine durch die gesamte Verkehrsrautwicklung der Gegenwart bedingte Form des Waarenhandels, die geeignet ist, im Voraus dem Produzenten Abnehmer, dem Consumenten Waare zu sichern, und dadurch das Risiko einer Preisänderung zu vermindern, mit anderen Worten, auf die Preisbildung ausgleichend zu wirken. In dieser Eigenschaft ist der Terminhandel als für die Volkswirtschaft nicht mehr entbehrlich zu bezeichnen.

2. Andererseits ist aber zugegeben, dass durch den Terminhandel auch solche Elemente zur Betteiligung herangezogen werden, die dem Geschäfts- und Handelselemente fern stehen, Lieferungsgeschäfte auf Zeit zu machen weder hinsichtlich ihrer Sachkenntnis und ihrer Capitalkraft befähigt, noch erstlich gewillt sind, und nur in der Hoffnung eines müheösen Gewinnes Theil nehmen. Derartige, den Charakter des Glückspiels tragende Geschäfte werden allerdings durch die Einrichtung von Liquidationscassen, die die Möglichkeit, Termingeschäfte ohne wirkliche Lieferung durch Zahlung von Differenzen zu erleichtern, erleichtern, ferner durch die damit verbundenen Prämien-, Stellige- u. s. w. Geschäfte gefördert und damit auf die Preisbildung in Folge häufiger und schneller Schwankungen ein ungünstiger, wirtschaftliche Schädigungen veranlassender Einfluss ausgeübt.

3. Es ist aber zu bemerken:

a) dass solche ungünstige Beeinflussung der Preise in vielen Fällen nicht allein oder nur zum geringsten Theile auf Rechnung der durch den Terminhandel begünstigten Differenzgeschäfte zu setzen ist, dass vielmehr die sogenannten Corners, Trusts, Conventionen, Cartelle, soweit ihnen der Aufkauf, bezw. die Zurückhaltung sichbarer Waarenvorräthe höhere Preissteigerung zu Grunde liegt, von noch grösserem und verhältnissvollereim Einflusse sind (Kupfering).

meglevő árukészleteket visszatartanak s ily módon az áratok felverjék;

b) hogy a határidőüzletben forgalomba bocsátott árú áringadozása tapasztalás szerint azok bevezetése után legnagyobb mérvű, de aztán nemcsak ezek is esendesebb mederbe húzódnak s az effektív-üzletet csak kevésbé befolyásolják. Ennek legrálatiasabb bizonyítéka a hamburgi kávépiac határidőüzletének legutóbbi folyása.

4. A jogosult határidőüzletnek a kiírt hatatlan játékszenvedélyben gyökerező kinyívóseítől való megszabadítása, vagy más szóval a tisztességes elemeknek, a kik a határidőüzletet csak a kockázat kibérbítésére használják, különválasztása a jobb erőltető, a mennyiben törvényes uton szándékoltnak, kivihetetlennek látszik. A határidőüzlet formája ellen, minthogy tőzsdési szokványok pontosan szabályozzák, törvényes uton semmit sem lehet tenni, a nélkül, hogy egyuttal a jogos határidő-üzletet is nagy mértékben ne károsítsák. Az, hogy a határidő-üzletnek, mint némelyek óhajítják, állami felügyelet alá helyezzessék, a szerződéskötés szabadságát veszélyeztetné s azonkívül igen valószínű, hogy az óhajított céllal sem lehetne vele élni, hanem legfeljebb arra buzdítana, hogy a törvényt minél előbb kijátszani igyekezzenek; az de demoralizáló még csak igazán a tőzsdét.

5. A mit a 4. pont alatt a jogos határidőüzlet károsításáról mondom, ugyanaz állna be, csakohy sokkal nagyobb mértékben, abban az esetben is, ha a német kereskedelmi törvény 373-ik szakasának 1. és 3. pontjainak törvésszerű, a különbözőzeti ázletet egyáltalában beszűkítenének. Ezzel lehetetlennek tételné számos olyan szállítási köösítet, a melyek a tényleges szállítási feltételeivel kötetnek, de a melyeket közbejött események következtében a szállítási határidőn belül a különbözőzet kiegyenlítése utján kellett lehonolyítani.

6. A mi pedig különösen a felszámolási pénztárakat illeti, az ezekkel összekötött hátrányokra már a második pont alatt utaltunk. Ezek ellen azt is fel lehet még hozni, hogy többnyire kereset céljából alapítottak, tehát azokkal a cézzel, hogy a forgalmat lehetőleg nagybővebbé s ez által alapítóknak minél több profitot, kamatot, megbízást stb. biztosítsanak, a mi természetesen az illetőket arra serkeni, hogy minél több egyéni ugraszassanak a határidőüzletbe, akár értenek hozzá, akár nem. A felszámolási pénztáraknak törvényes uton való szervezése, a felügyelőbizottságok összállításának, a be- és pófitézetek ily módon való szabályozása vagy pedig a felszámolási pénztárak államosítása éppen oly aggályos volna azonban, mint az állampiac ezen a téren törvényekkel való beavatkozása álltalan.

7. A kamara mindezek után azt hiszi, hogy legezűszerűbb, ha az állam a kereskedelmi testületekre bizza, hogy a határidő-üzletet tőzsdészerű szervezés és testületei szokványokkal szabályozza s kinyívóseítől megtsíztassa. Azt, vajon nem volna-e célszerű, ha a felszámolási pénztár helyett Clearing-house-ok alapítottának, a milyen pl. Liverpoolban a buzahatáridőüzlet közvetítésére működik, megfontolandónak tartja.

A *Lipcei* kereskedelmi kamarának ugyane kérdésre vonatkozó válaszából a következőket közölhetjük:

„Mindenekelőtt a kérévényezők ama kívánságával kell bővebben foglalkoznunk, melynél fogva azt akarják, hogy a szállítási kereskedelem és tőzsdéi határidőüzlet közt megfelelő határ vonassék. E kívánság azon a feltevésen alapszik, hogy két fogalmat külön lehet választani egymástól. Ez azonban lehetetlen.

b) dass die Preisschwankungen einer im Termingeschäfte gehandelten Waare erfahrungsgemäss in der ersten Zeit nach dessen Einführung am stärksten und häufigsten auftreten, um bald einen ruhigeren, das Effectivgeschäft wenig beeinträchtigenden Gang zu nehmen. Als jüngster Beweis hierfür dient der Verlauf des Hamburger Termingeschäftes in Kaffee.

4. Die Befreiung des berechtigten Terminhandls von seinen in der unausgibaren Spieltheil wurzelnden Auswüchsen, mit anderen Worten, die Trennung der realen, das Termingeschäft nur zur Minderung des Risicos benutzenden Elemente vom Jobberthum, erscheint, falls sie durch gesetzliche Vorschriften herbeigeführt werden soll, schwer, wenn nicht unmöglich. Gegen die Form, in der die Termingeschäfte gemacht werden, wird, da sie genau durch Börsenansuchen geregelt ist, gesetzlich nicht eingeschritten werden können, ohne zugleich das legitime Geschäft ernstlich zu schädigen. Die von einigen Seiten vorgeschlagene Unterstellung der Terminbörsen unter staatliche Aufsicht würde sicher das Princip der Vertragserfüllung heissen, aller Warscheinlichkeit nach aber auch die gewünschte Wirkung nicht haben, sondern nur den Anreiz zu Umgehungen geben, die der behaupteten Demoralisation an den Börsen erst recht Thor und Thür öffnen würden.

5. In erhörtém Masse gilt, was von der Schädigung des legitimen Geschäfts unter 4 gesagt worden ist, von dem Vorschlage durch Streichung des Artikels 357, Abs. 1 und 3 des deutschen Handels-Gesetzbuches die Differenzgeschäfte überhaupt zu heissen. Es würde dies einen naheliebenden Theil solcher Lieferungsgefäfte auf Zeit unmöglich machen, die mit der Absicht der wirklichen Lieferung vereinbart wurden, deren Lösung auf dem Wege der Differenzzahlung aber durch Zwischenfälle während der Lieferungszeit wünschenswerth oder nothwendig geworden ist.

6. Was insbesondere die Liquidationscassen anbetrifft, so ist bereits unter 2. auf einen dort damit verbundenen Nachtheile hingewiesen worden. Gegen dieselben spricht auch, dass sie meist zugleich als Erwerbsgesellschaften gegründet worden sind also den Zweck verfolgen, eine mögliche Steigerung der Umsätze und der dadurch bedingten Provisionen, Zinsen, Commissionen zu erzielen, was natürlich Anlass gibt, möglichst viel Personen ohne Rücksicht auf deren Qualifikation zu Terminspeculationen herbeizuziehen. Als unbedingt nothwendig für den Terminhandel können die Liquidationscassen nicht angesehen werden, wie denn auch z. B. die Berliner Getreidebörse eine solche nicht hat. Vorschläge, die Organisation der Liquidationscassen durch gesetzliche Vorschriften über die Zusammenstellung des Aufsichtsraths, über die Höhe der zu leistenden Ein- und Nachzahlungen zu regeln oder gar die Liquidationscassen zu verstaatlichen, treffen auf dieselben Bedenken, die gegen ein Eingreifen des Staates durch Gesetze überhaupt geltend gemacht worden sind.

7. Die Kammer glaubt nach Alledem, dass es dem Handelsstand überlassen werden sollte, auf dem Wege börsenmässiger Organisation und corporativer Verfassung den Terminhandel zu verbessern und von seinen Auswüchsen zu befreien. Ob hierzu nicht vielleicht die Einrichtung von Clearing-Houses, wie sie in Liverpool für den Terminhandel in Weizen besteht, an Stelle der Liquidationscassen eines der geeignetsten Mittel sein dürfte, soll hiermit zur Erwägung gegeben werden.

Der Aeusserung der Leipziger Kammer über die gleiche Frage entnehmen wir Folgendes:

„Zunächst müssen wir die Forderung der Petenten, dass zwischen Lieferungsandel und börsenmässigem Terminhandel die erforderlichen Grenzen gezogen werden, etwas näher in's Auge fassen. Diese Forderung beruht auf der Voraussetzung, dass die beiden Begriffe sich auseinanderhalten liessen. Das ist aber nicht der Fall. Jedes Lieferungsgefäfte ist in der Regel zugleich ein Termingeschäfte, und jedes Termingeschäfte stellt sich

Minden szállítási üzem egyuttal határidőüzlet is minden határidőüzlet többnyire nemcsak formájára nézve szállítási üzem jellegével bír, hanem még akkor sem lehet soha egész határozottsággal állítani, ha a szerződés felek titkos céljait ismerjük, vagy gyanyjuk, hogy vigye, amiből csak látszólag költöttek szállítási üzletet, az árut nem fogják-e vigye mégis tényleg szállítani. A tőzsdeszerző szó alkalmazása sem világítja meg a dolgot jobban, mert szállítási üzleteket is tőzsdeszerzőnek kötnék, a melyek tényleg azzal a céllal jönnék létre, hogy az egyik fél az árút szállítani, a másik pedig átvenni fogja. Teljesen céltévesztett eljárás volna éppen így továbbá az is, hogy a határidőüzlet gazdasági szempontból más s erkölcsi szempontból megint más szemmel kell nézni és megbírálni, a szerint a mint a cél tényleges szállítás vagy nem. Tudományos szempontból bizonyára senki sem fogja tagadni, hogy a határidőüzlet az áruforgalom fejlődésének legmagasabb fokát képezi, hogy a kereskedelmi üzem legkörültekintesebb alakjának tekintendő a mint a modern lorgalmi eszközök lehetővé teszik, s hogy a világkereskedelem számos tárgyra nézve immár melőzhetetlenné és nélkülözhetelenné vált, ha azt akarjuk, hogy kevés áringadozással lehető legrovidebb idő alatt az egész világon elterjedjenek.

Att sem vonhatja azonban senki sem kétségbe, hogy a határidőüzlet a mai formájában elég az ideális formájától nagyon eltér. A határidőüzlet Európában, az értékpapírforgalomal nem tekintve, nevezetesen Németországban, újabb keletű s alig husz éve, hogy gyakorolják s lényegét sokszor éppen azok ismerték félre, a kik leginkább előmozdították; az a halvelemény ugyanis, hogy az árakat tetszés szerint fel lehet szoktani vagy leszorítani, szomorú kihágások ezeket. E kihágások azonban majdnem mindig azokon bocsáták meg magukat leginkább, a kik azokat elkövezték, e tapasztalat következtében annak beismerése s mindinkább általánossá vált, hogy annak, a ki a határidőüzletben részt venni akar, nemcsak az illető üzletágot, hanem a piac helyzetét is mindenkor alaposan ismernie kell. Ahó ennek tanulmányozása helyett, fűrészdás nélkül elérhető nyereségvágy s a szerencsében való vak bizalom lép fel, ott a határidőüzlet jogosultságának határát átlépték. Ezek azonban olyan áthágások, melyeket külső jelek hiányában előre felismereni nem lehet. A fenti követelesek tehát, minthogy a dolgok lényegének felismerésén alapul, előre is melőzendők.

Ami német tőzsdék körül, melyek az itteni tőzsdére befolyást gyakorolnak, csak a hamburgi kávé-tőzsde, a magdeburgi cukortőzsde és a berlini gabonátőzsde jöhetnek tekintetbe.

A kávé árának hirtelen emelkedése Hamburgban 1888. évi szeptemberben volt az első ilyenféle jelenség azóta, hogy Németországban a határidőüzlet elterjedt, s nagy felűlést kellett. Ennek következményeit akkor s még utána is egy eddig az itteni kávéüzlet is érezte; az azonban, hogy a piaci kávé ára akkor nálunk a piaci helyzetnek megfelelő mértékkel túlságosan meghaladta volna, semmivel sem lehet bezonyítani; hiszen magában Hamburgban is tapasztalhat, mint azt a hamburgi kereskedelmi kamara 1889-ik évi emlékiratában konstatálta, hogy az effektív ár a határidőüzlet áráról nagyon is visszamarad. Ugyane jelensében számok bizonyítják továbbá az is, hogy a kávéárak a határidőüzlet elterjedtetése előtt gyakran még sokkal nagyobb mértékben ingadoztak, mint az 1888-ik évi szeptemberben. Egy másik hatás, melyet a nagykereskedők lörleának tartanak, abból áll, hogy a kiskereskedők a határidőüzlettel jögyesek alapján az árak csökkentését remélték, csak annyit vásárolnak, hogy legsürgősebb szükségüket fedezhessék; de ez is csak

meist nicht nur der Form nach als Lieferungsgeschäft dar, sondern es lässt sich, auch wenn man die verborgenen Absichten der Vertragsschließenden als bekannt voraussetzt, niemals mit Sicherheit sagen, ob nicht, trotz des wesentlich nur auf die Differenz gerichteten Willens, der Verkäufer, schliesslich doch wirkliche Waare zu liefern und der Käufer solche zu empfangen hat. Auch durch Hinzufügung des Wortes „börsemässig“ wird die Sache nicht klarer; denn börsenmässig werden auch Lieferungsabschlüsse geschlossen, bei denen die Absicht unzufweifelhaft und wesentlich auf wirkliche Lieferung gerichtet ist. Ebenso wäre es durchaus irrtümlich, wenn man annehmen wollte, dass wirtschaftlich oder sittlich der Terminhandel anders zu beurtheilen sei, je nachdem die Absicht auf wirkliche Lieferung gerichtet ist oder nicht. Man darf es wohl als in der Wissenschaft feststehend betrachten, dass der Terminhandel die höchste Stufe in der modernen Entwicklung des Waarenhandels darstellt, die vollendetste Form des Handelsbetriebs, wie er mit Hilfe der modernen Verkehrsmittel möglich geworden ist, und dass er für eine Reihe von wichtigen Artikeln des Welt Handels ganz unentbehrlich ist zur Erfüllung der Aufgabe, sie schnell und mit möglichst geringen Preisschwankungen über den ganzen Erdrkreis hin zu zertheilen und dem Raume nach zu vertheilen.

Dass die thatsächliche Erscheinung des Terminhandels sich oft sehr weit von diesem Idealbilde entfernt, wer wollte das leugnen? Es ist — abgesehen vom Handel in Werthpapieren — in Europa und namentlich in Deutschland erst seit wenigen Jahren eingeführt, und sein eigentliches Wesen ist gerade von dem, welche sich ihm zuerst gewidmet haben, häufig arg verkannt worden; die Meinung, als liessen die Preise sich nach Willkür hinaufschrauben oder herabdrücken, hat zunächst zu traugrigen Ausschreitungen geführt. Fast immer haben sich aber diese Ausschreitungen an den Urhebern selber bitter gerichtet, und mit der Erfahrung ist die Erkenntnis gewachsen, dass der Terminhandel eine genaue Vertrautheit mit dem Geschäftszweig und eine sorgfältige Prüfung der jeweiligen Lage des Marktes erfordert. Wo an deren Stelle die Sucht nach mühelosem Gewinn und die trügerische Hoffnung auf Glück treten, da ist die Grenze der Berichtigung des Terminhandels überschritten. Allein dies sind Vorgänge, für die es an äusserlich erkennbaren Merkmalen fehlt. Die obige Forderung ist also, weil auf Verkennung des Wesens der Sache beruhend, von vorn herein zurückzuweisen.

Von Termingeschäften an auswärtigen deutschen Börsen, die auf den hiesigen Handel Einfluss geübt haben könnten, können nur diejenigen an der Hamburger Börse in Kaffee, an der Magdeburger Börse in Zucker und an der Berliner Börse in Getreide in Betracht.

Die plötzliche Steigerung des Kaffeepreises in Hamburg im September 1888 war die erste derartige Erscheinung seit der Einführung des Terminhandels in Deutschland und ergab als solche gewaltiges Aufsehen. Auch in dem hiesigen Kaffeehandel ist damals und noch längere Zeit nachher eine gewisse Störung und Beunruhigung empfunden worden. Dass aber die Preise für marktgängige Waare hier eine Steigerung erfahren hätten, welche erheblich über das der Marktlage entsprechende Mass hinausgegangen wäre, lässt sich nicht nachweisen; sind doch in Hamburg selbst, wie die dortige Handelskammer in ihrer Denkschrift vom März 1889 dargelegt hat, die Preise für effektive Waare den Terminpreisen auch nicht annähernd gefolgt. Ebenda findet sich auch der zahlenmässige Nachweis, dass vor Einführung des Terminhandels zuweilen noch viel stärkere Schwankungen der Kaffeepreise stattgefunden haben, als im September 1888. Eine andere Wirkung, die vom Grosshandel als lästig empfunden wird, besteht darin, dass die Kleinhändler in der scheinbar durch die Terminnotizen gerechtfertigten Erwartung eines Sinkens der Preise ihre Einkäufe auf den nächsten Bedarf beschränken; auch das ist aber wohl eine vorübergehende Erscheinung. Uebrigens hat die Handelskammer zu Hamburg aus den Vorgängen des

muló jelenség. Különben a hamburgi kereskedelmi kamara az 1888-ik évi ősz események következtében a felszámítási pénztár szabályait alapos revizió alá vette s úgy módosította, hogy minden mesterséges ármelet a jövőre néve lehetelenné lett.

Hogy a magdeburgi czukor-határőzlet az itteni piacot kedvezőtlenül befolyásolta volna, erre néve semmiféle panaszt sem hallottunk; ellenben a kamarának egy tagja, a ki egyuttal egy czukorgyár igazgatójának a tagja is, s a ki a magdeburgi állapotok megvizsgálásában részt vett, dicsőrettel említé, hogy mikép vált lehetségessé e czukorgyárnak magát megfelelő határőzlettel hosszu időre szülő megrendelésök átvetelével járó vesztesége ellen biztosítani s a jövedelmében azelőtt mutatkozó ingadozásokat elhárítani.

Nemrég a berlini gabona-határőzletet védolták azzal, hogy a gabona árának hirtelen felszökését az idézte elő, de csakhamar kitűnt, hogy e gabonár emelkedésnek leginkább szakszerű okai voltak.

KORMÁNYTÉNYEKREDESEK.

A vasárnapki munkaszünet szabályozása tárgyában kiadott miniszteri rendelet tervezetét, illetőleg az arra vonatkozólag a keresk. és iparkamarák és az országos ipartestületek részéről beérkezett javaslatokat a napokban tárgyalja az országos ipartanárs. Az ipartanárs azt javasolja, hogy minden kereskedelmi üzlet egyenlő elbírás alá essék, továbbá azt, hogy mindazokban az esetekben, a hol az áruforgalom egyedurásági elárusítással van összekötve, az árúrelásítás a jogosítvány megvonásának terhe alatt megtiltassék. Az élelmi szerekkel kereskedők számára: tehát henteseknek, mészárosoknak kivételket csináltak. Az üzletek bezárásán általában a délelőtti 11 óráig ajánlották. Több iparos kívánóságát is figyelembe vették.

A fümmei és triestzi szabad kikötők megszüntetése tárgyában Fümmeiőre a következőket írják: Városunknak a vámkerülethez való bevonásához az előmunkálatakat már teljesen befejezték. Néhány nappal ezelőtt itt voltak az osztrák-magyar vámkonferenciára delegáltak, akik előbb Triestben tettek tanulmányokat s onnan ide értek, hogy a teljesítőző megállapodás egyetértőleg a szabad területt határait s a végrehajtási törvény módoszatát, a szabad és a vámterület közti forgalom, a vámhivatalkó elhelyezésének kérdését érintétek. Ami Fümmei illeti, bizonyosnak vételek, hogy az új rendszerre való átérés nem fog valami nagy akadályokba ütközni s a kereskedelmi forgalmat sem igen fogja megzavarni, mert a rendelkezésre álló eszközök teljesen elegendők. Triestben nem így egyeztetek az állapotok, ott tekintve a nagyon kifejeződött tengeri kereskedelmet, az átmenet alig fog olyan simán végrehajni, mint itt. Az intéllásillás és építési munkálátok ott még minemnek bejegezve, s azért az ottani kereskedelmi körökben nem minden ok nélkül agszolnak. Az igazság érdekében konstanslái kell azonban, hogy Triestben is minden mérvadó tényező arra törekszik, hogy minden a kellő időben, a rendes körvívágásba sörkjenen. Ma azonban még senki sem alkot hat magának tiszta képet arról, hogy a várható forgalmi megszerítéseknek milyen hatások lesz, s azért most is, mint minden újitással, csupa agodolomból a nehézségeket sokkal nagyobbaknak látják, mint a milyenek valójában lesznek a gyakorlatban. Remélhetőleg ugy itt, mint ott sikerülni fog az új rendszerrel rövid idő alatt megbarátkozni s a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodni, amelyeknek bizonyára jó előlát is lesznek. Ezt a megvívátató körülményt tartják szoru előt az előgallatnak.

Bécsből jelenik meg legutóbb, hogy miután minidék kormány a fümmei és triestzi szabadkikötőknek megszüntetésére vonatkozó válneményi javaslat névbe teljes megbeszérésre jutott, s a néhány nappal ezelőtt ebben az ügyben tartott konferenciák határozatait jóváhívja, az illető törvényjavaslatot már legközelebb terjesztik a parlamentek elé.

Herlases 1888 sfort Anlass genonimen, die Bestimmungen der Liquidationscassa einer genauen Prüfung zu unterziehen und so zu ändern, wie sie es für geeignet erachtete, um jeder künftigen Preistreiberi nach Möglichkeit vorzuzulagen.

Dass das Magdeburger Termingeschäft in Zucker ungünstig auf den hiesigen Handel eingewirkt hätte, darüber sind uns keine Klagen zu Ohren gekommen. Dagegen hat ein zu der Vorberathung dieser Angelegenheit in dem damit betrauten Ausschusse zugezogenes Kammermitglied auf Grund seiner Erfahrung als Mitglied des Verwaltungsrathes einer Zuckerfabrik rühmend hervorgehoben, wie es dieser Fabrik dadurch, dass sich hier mittelst entsprechender Termingeschäfte gegen die Gefahr von Verlusten bei Uebernahme langschteiger Bestellungen versichere, möglich geworden sei, die früheren stärkeren Schwankungen in den Erträgen sich zu vermeiden.

Dem Berliner Getreide-Termingeschäft wurde vor Kurzem die plötzliche Erhöhung der Getreidepreise zur Last gelegt, es stellte sich jedoch bald heraus, dass diese Erhöhung wesentlich auf sachlichen Gründen beruhte.

LEGISLATORISCHES.

Sonntagsruhe. Der Industrieherr beschließt sich in der heute unter Vorsitz des Handelsministers Baross abgehaltenen Sitzung mit dem Verordnungs-Entwurf zum Gesetze über die Sonntagsruhe und den von den verschiedenen Corporationen einzureichenden Gutachten zu demselben. Der Industrieherr empfahl die gleichartige Behandlung sämtlicher Handelsgeschäfte, weiter die Verfügung, dass in allen Fällen, wo der Waarenhandel in Verbindung mit Monopolverschleiss steht, der Waarenverkauf bei Strafe der Lizenz-Entziehung verboten sein soll. Für den Verkauf von Lebensmitteln, demnach für Fleischer-, Selcher- und Würstgeschäfte wurden Ausnahmen stipulirt. Als allgemeine Sperrstunde für Geschäfte wurde Vormittags 11 Uhr empfohlen. Die Wünsche mehrerer Industrieller wurden ebenfalls als berückichtigungswerth befunden.

Zur Aufhebung der Freihäfen von Fiume und Triest. Aus Fiume wird uns berichtet: Die Vorbereitungen zur Einbeziehung unserer Stadt in das Zollgebiet sind nunmehr definitiv getroffen. Vor einigen Tagen waren die Deligirten der österreichisch-ungarischen Zollconferenz, welche zuerst in Triest Erhebungen gepflogen hatten, hier, um an Ort und Stelle die Grenzen des Freizbietes im gegenseitigen Einvernehmen festzusetzen und über die Modalitäten hinsichtlich des Durchführungssetzes, den Zoll-ämter u. s. w. zu berathen. Was unseren Platz betrifft, so kann es als ausgemacht gelten, dass der bevorstehende Übergang zum neuen System keinen besonderen Schwierigkeiten begehen und auch kaum Störungen im Handelsverkehr herbeiführen wird, da die vorhandenen Mittel vollumfänglich. In Triest liegen allerdings die Verhältnisse nicht so einfach, so dass bei dem viel ausgedehnteren Seehandelsverkehr eine gleich gleiche Aenderung nicht ganz ausgeschlossen erscheint. Die Installationsarbeiten und Anlagen sollen dort noch im theilweisen Rückstände sein, weshalb in Triester Handelskreisen Besorgnisse bestehen, die nicht unbegründet sind. Der Wahrheit wegen muss aber constabirt werden, dass sämtliche hiesigen bestehenden Stellen in Triest einzigt bemittelt sind. Alles rechtzeitig ins richtige Geleise zu bringen, Niemand kann sich aber heute noch um klaren Bild darüber machen, welchen Einfluss die zu gewärtigende Verkehrsbeschränkung ausüben wird; wir bei jeder Neuerung werden aus Furcht vor dem Unbekannten die Schwierigkeiten der Übergangperiode überschätzt, welche in der befruchteten Weise ergehen düften. Hoffentlich gelingt es hier wie dort, sich bald mit dem neuen System zu befreunden und den geänderten Verhältnissen zu accomodiren, die ja auch wieder ihre gute Seite haben. Das ist die Bemühung, welche sich die Untelungen vor Augen halten.

Aus Wien theilt manerner, dass nachdem die beiderseitigen Regierungen sich in allen Punkten über die Modalitäten der Einbeziehung der Freihäfen von Triest und Fiume geemigt und den bezüglichen Beschlüssen der von einigen Tagen stattgefundenen Conferenz ihre Zustimmung gegeben haben, werden bereits am nächsten Zeit in beiden Parlamenten die bezüglichen Gesetzentwürfe eingebracht werden.

KÜLÖNFÉLÉK.

Páris legrégibb malmainak egyike, a Saint-Requier-féle malom, gazdát cserélt, a menyiben Heurteur úr tulajdonába ment át, a ki a malmot jelentékenyen nagybővíti a újonnan berendezési. E munkát az ismeretes Brault, Teisset és Gillet czég végzi, mely egy újítások közt a Frank Beall-féle rovátkolást is ezen malomban alkalmazza.

Párisban minap ama ritka eset fordult elő, hogy egy nagy gőzmalomrészvény-társaság közgyűlése határozatképes nem volt. Az ismert Corbeil gőzmalomtársaság t. i. múlt hóban részvényesait a második közgyűlésre hívta össze, minlutt az első nem volt határozatképes. A közgyűlés előterjesztett üzleti-jelentés 1,007,917 ft 17 kr. nyereséget mutatott ki, 99,275 ft 85 kr. szokásos leírások és a malom nagybővítlására fordított 434,437 frank levonása után. A lefolyó évben a két malomban (Corbeil és Héveban) mindössze 1,364,000 nm. gabona őröltetett.

KERESKEDELEM ÉS FORGALOM.

A francia gabona- és lisztvámok leszállítása. Párisból jelentik, hogy a búza vámjának 5 frankról 3 frankra s a liszt vámjának 8 frankról 6 frankra való leszállítást czélzó javaslat május 25-én került tárgyalásra a képviselőházban. A szenátus június első napjában kezdi tárgyalását, közre tenni pedig előreláthatólag június 15-én fogják. Franciaországban az őszi vetések még mindig szomorú képet nyújtanak, ellenben a tavaszi vetéseket nagyon dicserik. A vetéseknek e kedvezőellen állására való tekintettel a képviselőház számbizottsága, mint Párisból legújabbban jelentik, elhatározta, hogy a búza és liszt váma 100 kilonként 2 frankkal leszállítassék egy évi időtartamra.

A francia malomipar helyzete. A Times-nek egy marsellei kávéra szerült ama beszámolója kivül, a melyek a gabonavám föntartására vagy leszállítása körüli bizonytalanság következtében az üzemet egészen vagy részben megszüntették, még negyven szándékonk alalmagyni a munkát, ha a gabonacisztelet már elfogytak. Ezel 20,000-nél több munkás existenciája van veszélyeztetve. A keresztyárak bezárása után a malmok bezárása, a marsellei piac teljes dezorganizációját idézné elő.

Minneapolis hat legnagyobb malma és pedig a Columbia, Zenith, Northwestern, Galaxy, Pettit és a Crow-malom Northwestern-Consolidated Milling-Company-vá szövetkezett, mely társaság vezérigazgatója Pillsbury G. Fredreic lesz, a ki az angol Pittsburg-féle malom-szándékússal szemmelé viszonyban nem áll.

A svájci búzavetveit és búzafüzet. Zürichből érte vonatkozólag a következőket írják: A magyar búza behozatala az utóbbi hetekben meglehetősen nagy és drága volt, mert a magyar búza a többi országokéval sokkal nyereséget nyújt. Az őrlethen folyton jó hangulat uralkodik, mert egyrészt a fogyasztók jobban vásárolnak, s az importeurs is újabb beszerzésekre határozta el magukat, s eredményeket remélve, a menyiben a főbb termelő országokból a vetések állásáról oly kedvezőellen hírek érkeznek, hogy a búza ára egy ideig aligabb fog esni. Főképp Franciaországból olyan magántulajdonosok érkeztek, melyek szerint az ottani vetések állása meglehetősen kedvezőtlen. Itt általában azt hiszik, hogy Franciaországnak a legközelebbi

VERMISCHTES.

Die grosse Mühle Saint-Requier, eine der ältesten Mühlen in Paris, hat den Eigentümer gewechselt, indem sie in Eigenhum des Herrn Heurteur aus Gournay-Bray übergegangen ist. Herr Heurteur lässt sie bedeutend vergrössern und neu einrichten, welche Arbeit die Firma Brault, Teisset & Gillet besorgt. Die unter Anderem auch die Frank Beall'sche Riffelung dort in Anwendung bringt.

In Paris ist jüngst der gewiss seltene Fall eingetreten, dass die Generalversammlung einer grossen Dampfmühle nicht beschlussfähig war. Die Dampfmühl-Actien-Gesellschaft Corbeil musste nämlich für den April seine zweite Generalversammlung einberufen, nachdem die erste nicht beschlussfähig war. Der Generalversammlungs Bericht weist einen Gewinn von fr. 1,007,917.17 und eine Verablung von 1,364,000 Mltr. aus, nach Abzug von fr. 99,275.85 für Abschreibungen und fr. 434,437 für Vergrösserung der Mühle in Corbeil. Die Gesellschaft besitzt auch eine Mühle in Héve.

HANDEL UND VERKEHR.

Die Herabsetzung des französischen Weizen- und Mehlzölles. Wie aus Paris gemeldet wird, gelangt der Vorschlag auf Reduction der Zölle für Weizen von 5 auf 3 und für Mehl von 8 auf 6 Francs per 100 Kilogramm am 25. Mai in der Kammer zur Verhandlung. Die Discussion im Senat wird in den ersten Tagen des Juni, die Promulgation des betreffenden Gesetzes wahrscheinlich am 15. Juni erfolgen. — Die aus Frankreich über den Saatenstand vorliegenden Nachrichten lauten für die Winterstaaten noch immer sehr trist, der Frühjahrsanbau wird dagegen sehr gelobt. Wie nun gemeldet wird, hat die Zollcommission der französischen Deputirtenkammer, mit Rücksicht auf den ungunstigen Stand der Winterstaaten, beschlossen, die Ermässigung des Getreide- und Mehlzölles um 2 Francs per 100 Kilogramm für die Dauer eines Jahres zu beantragen.

Die Lage des Mühlenindustrie in Frankreich. Der Temps meldet aus Marseille, dass ausser den zwanzig Mühlen, welche in Folge der Unweisheit in Betreff der Beibehaltung des Getreidezölles den Betrieb ganz oder theilweise einstellen, weitere 40 Mühlen die Arbeit einzustellen beabsichtigen, wenn die Getreidevertheilung erschöpft sein werden. Hiedurch würden mehr als 20,000 Arbeiter in ihrer Existenz bedroht werden. Die Schliessung der Mühlen nach jener der Spiritusbrennereien vollendet die Desorganisation des Marseller Platzes.

Sechs der grössten Mühlen in Minneapolis, die Columbia, die Zenith, die Northwestern, die Galaxy, die Pettit und die Crow-Mühle, haben sich zusammen zu einer Northwestern-Consolidated Milling-Company vereinigt, deren Betriebs-Director Herr Fred. C. Pillsbury sein wird, der übrigens mit dem bekannten englischen Pittsburgs Mühlen-Syndicat in keiner Verbindung steht.

Zur Lage des Weizenimportes und Getreides in der Schweiz. Aus Zürich wird uns darüber berichtet: Der Import ungarischer Provenienz war in den letzten Wochen recht umfangreich, da dieselben gewöhnlich denjenigen andern Ländern gutes Rendiment bieten. Im Geschäftse bereich fortwährend gute Stimmung, da einerseits die Consumenten grössere Bedarfskäufe machen und auch die Importeure sich zu neuen Acquisitionen entschliessen in der Hoffnung guter Resultate, weil im Hinblick auf die Saatenstandsberichte der Hauptproductionsländer ein Preisrückgang in nächster Zeit kaum zu befürchten steht. Insehsion-

aratásig még meglehetősen hiányt kell pótolni s azért kénytelen lesz külföldi nagyobb mennyiségű hozatni; valószínű, hogy a jó minőségű magyar búzára is rá fog szorulni. Az ízelet, iteni vélemények szerint, szolid alapon nyugszik s erősebb impulzust ad, melynél fogva kereskedők nagyobb tranzakciókba bocsátkoznak. Bizonyos, hogy esély sorban Magyarország fog belőle legnagyobb hasznot látni.

**Ausztria-Magyarország korpabehozatala ez évi februárban hivatalos kimutatások szerint 16,719 q volt az előző évi 13,994 q ellenében; ebből érkezett Tiszától 7768 q, Fiumé-
ből 1324 q, Németországból 505 q, Olaszországból 1158 q, Orosz-
országból 5021 q, Svájcól 512 q, Törökországból 100 q, Szer-
biából 329 q, Egyiptomból 29 q. *Kivettelt* pedig: 73,859 q (tavaly
februárban 69,735 q), és pedig Tisztele 1930 q, Fiuméle 2313 q,
Németországba 61,792 q, Franciaországba 1600 q, Olaszországba
6206 q, Svájcba 17 q, Romániába 1 q.**

A magy. leszámlító- és pénzváltó-bank buda- pesti közrakárának fogalmi kimutatása:	mm.	ft
raktári készlet 1891 április 30-án este	212,467	2,838,700
beraktározás 1891 május 1—15-ig	100,987	750,900
<i>összesen</i>	313,454	3,589,600
kirakott készlet 1891 május 1—15-ig	77,807	600,000
raktári készlet 1891 május 15-én este	265,647	2,929,600
<i>Részletek:</i>		
luza	51,032	repcze 18,391
rozsa	10,460	liszt 28,748
árpa	18,586	különbözők 36,421
zab	71,735	szilva és szilvaiz 5,050
köles	3,204	czukor 15,024
hüvelyesek	6,996	

STATISZTIKA.

Franciaország idei termése nagy befolyást fog a legközelebbi gabona-campagne átalakulásaira gyakorolni. Már március közepén 50 százalékra tették a felszántandó vetéseket, áprilisban 65 százalékra. Franciaország évi átlagos buzatermése 108 millió hektoliter szokott tenni, az idei termés azonban már csak 85—88 millió hektoliterre becsülük, úgy, hogy a deficitet legalább 18 millió hektoliterre lehet tenni. Európa vala-
nyenni államai közt Franciaország természet leg több buzát, az egész világ államai közül pedig csak az észak-amerikai Egyesült-
Államok mulják fölül. Franciaország buzatermő területét az utóbbi években jelentősen meg is nagyobbította s következő-
képen terjedt:

Évek	Terület hektár	Termés hl
1789	4,000,000	31,000,000
1831—41	5,353,841	68,436,000
1842—51	5,846,919	81,044,000
1852—61	6,500,448	88,936,000
1862—71	6,887,749	98,339,000
1872—81	6,904,503	100,235,000
1882—88	6,958,200	109,453,000
1889—90	6,972,500	111,365,000

De nemcsak a buzatermő terület nagyobbodott, hanem a termelés fokozódott, hanem a fogyasztás is, úgy, hogy míg az 1831—41-iki évtizedben fejünkint 5 évenként 1 1/2 hl. fogyasztottak, addig az évi 6 évtizedi fogyasztás az 1880-40 1890-ig terjedő időszakban 27, illetleg családönként 656 hektoliterrel 977 hektoliterre emelkedett. Nincs a világon más ország, melyben annyival nagyobb buzafogyasztásnak, mint Franciaországban; ezáltal Holland következék 25, Ausztrália 24, Belgium 23, Nagy-Britannia 21, Spanyolország 19, Portugália 17, Argentína, Svájc, Olaszország, Görögország, Chile és Peru 16, az észak-amerikai Egyesült-Államok 155, Ausztria-Magyarország 145, Kanada 144, Algéria 13, Törökország 118, Szerbia 115, Német-

deve aus Frankreich liegen Privatmittheilungen vor, welche die Saatstandsverhältnisse in diesem Lande ziemlich ungunstig schildern. Man ist hier allgemein der Ansicht, dass Frankreich bis zur nächsten Ernte noch einen bedeutenden Anfall zu decken haben und daher größere Bezüge von auswärtig machen muss, somit wahrscheinlich auch für Qualitätswaare an Ungarn herantreten dürfte. Das Geschäft ruht nach hieriger Meinung auf solider Basis und gibt einen kräftigen Impuls, welcher unsere Händler veranlasst, in grössere Transactionen einzutreten. Jedenfalls wird Ungarn daraus in erster Reihe den einzusetzen Nutzen zu ziehen vermögen.

Der Kleie-Import Oesterreich-Ungarns umfasste im Februar d. J. nach amtli. Ausweisen 16,719 q gegen 13,994 q im gleichen Monate des Vorjahres, davon aus Triest 7768 q, aus Fiume 1324 q, aus Deutschland 566 q, aus Italien 1158 q, aus Russland 5021 q, aus der Schweiz 512 q, aus der Türkei 100 q, aus Serbien 329 q und aus Egypten 29 q; *exportirt* wurden 73,859 q (gegen 63,735 q im Februar v. J.) davon nach Triest 1930 q, nach Fiume 2313 q, nach Deutschland 61,792 q, nach Frankreich 1600 q, nach Italien 6206 q, nach der Schweiz 17 q und nach Rumänien 1 q.

Verkehrs-Ausweis des Budapest Lagerhauses	q	fl.
der Ungar. Escompte- und Wechselbank:	q	fl.
Lagerstand am 30. April 1891 Abends	242,667	2,838,700
Einlagerung vom 1. bis 15. Mai 1891	100,987	750,900
<i>zusammen</i>	343,654	3,589,600
Auslagerung vom 1. bis 15. Mai 1891	77,807	600,000
Lagerstand am 15. Mai 1891 Abends	265,647	2,929,600
<i>Spezialitäten:</i>		
Weizen	51,032	Reps 18,391
Roggen	10,460	Mehl 28,748
Gerste	18,586	Diverse 36,421
Hafer	71,735	Zweitselken und Leqnar 5,050
Hirse	3,204	Zucker 15,024
Hülsenfrüchte	6,996	

STATISZTIKA.

Die diesjährige Ernte Frankreichs wird für die Preisgestaltung des Weltmarktes im Verlaufe der nächsten Campagne von hervorragender Bedeutung sein. Schon Mitte März schätzte man die unzugänglichen Felder auf 50%, im April dagegen auf 65%. Die durchschnittliche Jahresproduction Frankreichs an Weizen beträgt 108 Mill. hl.; der Ertrag der diesjährigen Ernte wird jetzt auf 85—88 Mill. geschätzt und ein Anfall von 18 Mill. hl. als Minimum angenommen. Frankreich producirt unter allen europäischen Staaten den meisten Weizen, auf der ganzen Erde wird es nur von der nordamerikanischen Union übertroffen. In ersterem Lande hat sich sogar in den Zeiten niedrigster Weizenpreise die Anbaufläche vergrößert und umfasste das mit Weizen bebaute Areal Frankreichs im Jahresdurchschnitte

Jahresdurchschnitte	Fläche in ha	Production in hl
1789	4,000,000	31,000,000
1831—41	5,353,841	68,436,000
1842—51	5,846,919	81,044,000
1852—61	6,500,448	88,936,000
1862—71	6,887,749	98,339,000
1872—81	6,904,503	100,235,000
1882—88	6,958,200	109,453,000
1889—90	6,972,500	111,365,000

Neben der vermehrten Fläche und Production ist auch eine sehr beträchtliche Steigerung des heimischen Consums eingetreten. Derselbe hat sich von 1 1/4 hl pr. Kopf der Bevölkerung und Jahr resp. 656 hl auf die Familie in der Decade 1831—41, auf 27 hl pr Kopf und 977 hl auf die Familie in der Decade von 1880 ab gehoben. Einen ähnlichen hohen Verbrauch von Weizen weist kein anderes Land der Erde auf; es folgen als nächste Holland mit 25, Australien mit 24, Belgien mit 23, Grossbritannien mit 21, Spanien mit 19, Portugal mit 17, Argentinien, Schweiz, Italien, Griechenland, Chile und Peru mit 16, die Vereinigten Staaten Nordamerikas mit 155, Oesterreich-Ungarn mit 145, Canada mit 144, Algier mit 13, die Türkei mit 118, Serbien mit 113, Deutschland mit 0928 und Aegypten mit 0876 hl.

ország 0.928 és Egyiptom 0.875 hektoliterrel fejenként. Franciaország egész területének $\frac{1}{10}$ -nyolcvan részét gabonatermelésre használják a mellett a termelést folyton szaporítják, a mit a szőlők pusztulásának tulajdoníthatnak. A művelés ökölelesítése következtében a hektáronkénti átlagos termés is jelenekeneken nagyobbodik. Tenger, árpa és rozs mindinkább kiszélesed területe szorult a búzával együtt a zab tart. engedélyezéséig. A francia mezőgazdaság befektetett tőke 100 milliárd frankot meghalad, a nyers termelés évenként 14,000 millió, a fizetett bérék 4000 millió frankra rúgnak. A francia buza-árakról 1202-től vannak adatok. Egy hektoliter átlag osztrák értékű fthba és krajczárba került:

1202	1.55 fth.	1807—1813	8.87 fth.
1280—1314	2.40 »	1814—1823	7.47 »
1382—1392	2.10 »	1824—1836	8.16 »
1477—1495	1.51 »	1837—1846	8.92 »
1525—1534	2.95 »	1847—1856	8.82 »
1597—1606	5.33 »	1857—1866	8. — »
1697—1706	6.87 »	1867—1880	9.26 »
1736—1806	8.10 »	1881—1891	8.08 »

Legdrágább volt a buza Franciaországban 1586-tól 1596-ig, a második 1 hektoliter 13.33 forintira került; legolcsóbb pedig 1462—1476-ban volt, a mikor 80 krajczárért lehetett egy hektoliter buza kápi.

Amerika lisztkivitele a washingtoni kincstári

hivatal kimutatása szerint az 1890-ik évben 1889-hez képest következő mennyiségből áll:

	1889 Hbls.	1888 Hbls.
Nagybritannia és Írország	6,888,728	6,031,301
Németország	10,831	8,144
Más európai országok	657,909	334,342
Brit-Amerika	475,824	953,824
Mexiko	35,063	30,484
Közép-amerikai államok	200,544	174,961
Nyugat-India	1,262,739	1,170,544
Brazília	687,552	710,888
Kolumbia egyesült államai	56,269	54,177
Más délamerikai államok	357,251	409,643
Ázsia és Oceánia	660,827	239,406
Afrika	12,319	5,388
Más országok	14,397	3,805
Összesen	11,319,550	10,450,757

KÖZLEKEDÉS ÉS TARIFAÉL.

Dunagőzhalászi társaság. Az osztrák kormány és a dunagőzhalászi társaság közlöt tárgyalásokat, mint hícsből jelenik, befejezték a kereskedelmi és pénzügyminiszterrel, és a nevezett társaság kőzt mikészt teljes egyetértés jött létre. Az e hó 28-án tartandó közgyűlés engedélyre abban a helyzetben lesz, hogy az egyezményt tárgyalás alá veheti a határozat feltele, s a leg szennvedhet köztéssel, hogy az egyezmény meg a mostani ülésszak alatt terjeszthetik az osztrák parlament elé. Ami az egyezmény tartalmát illeti, annyit közölhetünk hűlőre, hogy a társaság szentül 250,000 forint szubvenziót kap az osztrák kormánytól osztaleküknek négy százalékára való kiegészítése végett pedig kamatozó állami kölcsönt is kap, de csak legelőbb 500,000 forintig. E kölcsön a 4 százalékos meghaladó útszám egyességűből történő meg az állannak. Az igazgatóság két tagját a társaság, mely viszont arra kötelezi magát, hogy 1891-ben külön kárterítés nélkül fenntartja a hajózási az Al-Dunán és a Fekete tengeren is.

Reexpeditio. Ez év május 25-én a magyar adári kárelőlkész a Finnval és Triesztel való forgalomban új tarifát lep előtte, melynek az 1887-ik évi tarifával szemben igen jelentékeny keszallított tételei lesznek. A reexpeditióra vonatkozólag a következőkkel vesszünk ki bőlőre: Az e tarifában foglalt viszonylatok forgalomban szállítása kerüly bizonyos árukat a fel- és leadó állomások kőzt bizonyos állomásokon be lehet rak-tározni s onnan közvetlen királyfaletek mellett vissza lehet szállítani. A visszaszállítás meg van engedve: Budapesten (városi

pr. Köpf. Von der ganzen Oberfläche Frankreichs ist etwas mehr als $\frac{1}{10}$, dem Körneranbau gewidmet und dabei schreitet die Ver-mehrung immer weiter fort, was auf die Reben- bzw. Trauben-krankheit zurückzuführen ist; der Ertrag pr. ha hat ebenfalls eine ständige Steigerung erfahren in Folge verbesserter Anbau-methoden, besserer Auswahl des Saatgutes, sowie Züchtung des-selben auf Versuchsfelder. Mais, Roggen und Gerste vermindern sich der Fläche nach, nur Hafer macht neben dem Weizen Fort-schritte. Das in der französischen Landwirtschaft angelegte Capital übersteigt 100 Milliarden Francs und beträgt die Roh-produktion in einem Jahr 14,000 Mill., die gezahlten Löhne über 4000 Millionen Francs. Die Weizenpreise lassen sich in Frankreich bis in das Jahr 1202 zurückverfolgen. Es kostete der hl in Durchschnitt in Gulden und Kreuzer öst. Währ. un-geredet:

1202	fl. 1.55	1807—1813	fl. 8.87
1280—1314	fl. 2.40	1814—1823	fl. 8.47
1382—1392	fl. 2.10	1824—1836	fl. 7.16
1477—1495	fl. 1.51	1837—1846	fl. 8.02
1525—1534	fl. 2.95	1847—1856	fl. 8.82
1597—1606	fl. 5.33	1857—1866	fl. 8. —
1697—1706	fl. 6.87	1867—1880	fl. 9.26
1736—1806	fl. 8.10	1881—1890	fl. 8.08

Das heutige Jahresalt sah Frankreich 1886/86 5066 mt. hl. 13.33, das billigste dagegen 1462—1476 mit nur 80 kr. pr. hl.

Der Mehlexport Amerikas botrug nach dem vom Schatzamt in Washington veröffentlichten Ausweise im Jahre 1880 im Vergleiche zu 1889 nach:

	1880 Hbls.	1889 Hbls.
Grossbritannien und Irland	6,888,728	6,031,301
Deutschland	10,831	8,144
Ander europäische Länder	657,909	334,342
Italien	475,824	953,824
Mexiko	35,063	30,484
Central-Amerika-Staaten	200,544	174,961
West-Indien	1,262,739	1,170,544
Brazilien	687,552	710,888
Vereinigete Staaten von Columbia	56,269	54,177
Ander südamerikanische Länder	357,251	409,643
Asien und Oceanien	660,827	239,406
Afrika	12,319	5,388
Ander Länder	14,397	3,805
Totale	11,319,550	10,450,757

VERKEHRS- UND TARIFWESEN.

Donau-Dampfschiffahrt-Gesellschaft. Die Ver- handlungen zwischen der österreichischen Regierung und der Donau-Dampfschiffahrt-Gesellschaft sind — wie aus Wien gemeldet wird — beendet und ist zwischen dem Handels- und Finanz-ministerium einerseits und der Verwaltung der Gesellschaft ander-erseits ein volles Einverständnis erzielt. Die am 28. d. stattfin-dende Generalversammlung wird — nach in die Lage gesetzt sein, zu bezeichnen, dass dasselbe von dem Parlamente noch in dieser-n Sessionsabschlüsse der legislativen Erledigung wird zugeführt werden können. Was den Inhalt des Uebereinkommens anbelangt, so schliesst bis zum Maximum von weiteren hl. 250,000 anprechen die Administration, die Gesellschaft behält ihre Tariffreiheit. Die Uebereinkommen Beschlusses zu fassen, und es ist kaum zu erhellen, dass dasselbe von dem Parlamente noch in dieser-n Sessionsabschlüsse der legislativen Erledigung wird zugeführt werden können. Was den Inhalt des Uebereinkommens anbelangt, so schliesst bis zum Maximum von weiteren hl. 250,000 anprechen die Administration, die Gesellschaft behält ihre Tariffreiheit. Die Uebereinkommen Beschlusses zu fassen, und es ist kaum zu erhellen, dass dasselbe von dem Parlamente noch in dieser-n Sessionsabschlüsse der legislativen Erledigung wird zugeführt werden können.

Reexpeditio. Mit 25. Mai J. tritt im unga- risch-österreichischen Verbandsverkehre mit Finn und Trieszt ein neues Tarif ins Leben, dessen Sätze gegen den Tarif vom Jahre 1887 bedeutend herabgesetzt sind. Bezüglich der Reexpeditionen Relationen zur Verfrachtung zugehörige Artikel in bestimmen, zwischen der Auf- und Abgabestation gelegenen Stationen, respective Lagerhäusern einzuladen und ab dort unter Anwen-

közraktárak) gabona, örlemények, czukor 12 hónapig. Budapest (Főrevezények) petroleum és ásványi olajok 3 hónapig. Csapragban (sziszéri közraktár) fa, gabona, örlemények, petroleum, szilva, különféle behozatalt és kiviteli áruk számára Fiuméba vagy onnan 12 hónapig. Lokoc és Fuzsineben petroleum számára 12 hónapig. Zsigrában (zsigrái forgalmi raktár) szilva, fa, gabona, örlemények és petroleum számára 12 hónapig. Nyiregyházán gabona számára Fiuméba beraktározási idő 7 hónapig. Nagyváradon Fiuméából érkezé petroleum számára 3 hónapig. Szabadkán Fiuméából való petroleum számára 3 hónapig. Az osztálytárfa a tarifás-ma keretében van 2 nyusáros osztályt, 2 renes osztályt záros áruk számára. Továbbá A. B. C. waggongruen osztályt és 1, 2, 3 speciális tarifát tartalmaz.

Szállítási kedvezmények és tarifágyek.

Örlemény, Olémet és vasati kóképek. Az 1891. évi júnár hó 1-6-át érvényre magyar vasati kóképek alapszáma I. rész és örlemények május hó 1-én az olémet kóképek iréle. (Kivétel szállítási gabona stb. különövény szállításra.) (Verordnungsbl. 56. sz.)

Örlemény, Olémet vasati kóképek (oszt. magyar forgalom). A fenti kóképek 1880. évi október hó 1-ét érvényre kivétel gabona alapszáma III. rész 8. örlemény május hó 1-én az olémet kóképek iréle. (Verordnungsbl. 57. sz.)

Utazé örlemények szállításra Veszprém köz. v. t. vagy n. sz. v. t. engedélyezett útjéle 1900 kgr. kint és k. r. Veszprém köz. v. t. legközelebbi állomásán 1891. évi december hó végéig. Kocsi és fuvarleveleinkit legalább 10000 kgr. felháza vagy azon alól utazé v. t. Götze köz. (Verordnungsbl. 57. sz.)

MARKTBERICHTE.

Budapest, május 23. (Kálnoky és Simon. Liszt-) Üzletünk s ezzel kapcsolatban mainálkai helyzete napról-napra rosszabbra fordul s már azon ponton állunk, a mely komoly aggodalmokra szolgáltatót látható. A lálláló készletek hiánya és a csakégy hozatalki következelesen a nyertemény árai nemcsak tartják magukat, hanem minden parányi reakció után ismét megszárulnak, meg ellenben külföldi piacainkkal való viszonyunk magának látható áruink következtében, viszonyonként legközelebb megakadt. Már nagyon régóta nem utalított olyan kedvezőlen konstelláció, mint most, a *disparitás áhálattalatlans*, s angol üzletbarátunk 3—4 shillingre teszik. Azt hisszük, nem csodálunk, midőn azt állítják, hogy mintegy 2 hónap óta legesekélybebb lisztet sem adunk el Nagy-Britanniába s jellemző, hogy még a vevők megtérésá végett léleléstik kis konszignációk készleteken sem lehetett tilálad, meg áldozatok árán sem. Bizony nagyon sokáig tart, míg a fogyasztó közönség ity nagy ártalmoslehes hozzászózik, legnehezebbek; alálunk azonban a viszonyok addig, míg bizonyos kezeken öcsőbb készletek vannak. Csak azt akarjuk konszignálni, hogy a mai helyzet nem tarthat sokáig, különben mainálkai nézve igen végtelmezé válnék. Minden számítás illuzórius, mert a 0—5 számig megállapított árk mindaddig önkényes feltéveszen alapulnak, míg az eladás lehetősége nincs meg. Mindezekhez még az is járul, hogy Brazíliával való viszonyunk is megakadt és senki sem tudhatja meg, hogy miképen fog az Egyesült-Államokkal kötött vámszövetség következtében ezután alakulni.

A beföldi forgalomra áttérve, abbéli aggodalmunkat kell kifejeznünk, hogy a túlésgyított árk miatt még az eddigi forgalom is csökkenteni fog, mert a kenyérvet való gabona drágulásait redesen a fogyasztás áadásá szokta követni; pedig ez eddig a beföldi forgalom a renesde meherben mozgott. A takarmányfélek szintén nyugtalanabb s árak merészeben estek, a nélkül azonban, hogy raktári készleteköl szálalának.

Mai átlagos jegyzéseink a következők:

sz. 0	1	2	3	4	5	6	7	8
17.30	17.—	16.70	16.40	16.—	15.70	15.10	14.60	14.10
		8 _v	8 _v	9	F	G		
		13.50	11.20	9.—	5.40	5.—		

Bécs, máj. 16. A beföldi forgalomban a liszt ára a hozzá áruink megjelölése emelkedett, de a fogyasztás még sem látott hozzá énkelenked a vásárláshoz s azért a forgalom szűk meherben mozgott.

Jegyzetünk 100 kgr.-kint brutto nettóért, zakkál:

Buzalézet	sz. 0	1	2	3	4			
17	17.—	18.—	16.75	17.75	16.50	17.—	16.25	16.75

ding der directen Frachtsätze zu reexpediren. Die Reexpedition ist gesellatet: In Budapest (Communalhagerhaus) für Getreide, Malzproducte, Zucker, 12 Monate. In Budapest (Főrevezények) für Petroleum und Mineralschmieröl, 3 Monate. In Csaprag (Sisseker Lagerhäuser) für Holz, Getreide, Malzproducte, Petroleum, Pflanzen, allerlei Import- und Exportartikel, 12 Monate. In Fiume für die Zeit von 12 Monaten. In Lokve und Fuzsine für Petroleum von Fiume 12 Monate. In Agram (Agrarer Verkehrs-Depot) für Pflanzen, Holz, Getreide, Malzproducte und Petroleum von Fiume 12 Monate. In Nyiregyháza für Getreide nach Fiume, Einlagerungs-termin 7 Monate. In Grosswarden für Petroleum von Fiume, Zeit 3 Monate. In Szabadka für Petroleum von Fiume, Zeit 3 Monate. Der Eisenstarif ist in dem Rahmen des Tarifschemas, enthält 2 Elgütclasses, 2 Normalclasses für speriére Güter, Wagenladungsclassen A, B, C, Specialiarif 1, 2, 3.

Transportbegünstigungen und Tarifwesen.

Königsbuh, Ungarischer Eisenbahn-Verband. Zu dem von 1. Jänner 1891 gültigen Tarif II. Heft 1. der ungarischen Eisenbahn-Verbandsartikels ist mit 1. Mai der Nachtrag I. Anhangsbuch für die Beförderung von Getreide etc.) in Kraft getreten. (Verordn.-Bl. Nr. 57/91.)

Königsbuh, Süddeutscher Eisenbahn-Verband (Verkehr mit Österreich-Ungarn). Mit 1. Juni 1891 tritt für die Nachtrag II. zu dem von 1. October 1890 gültigen Anhangsbuch für die Beförderung von Getreide etc., die III. Tarifheft 3. in österreichischen Eisenbahnverträge zur Einführung. (Verordn.-Bl. Nr. 57/91.)

Für die Beförderung von Malz und Malzproducten von Vácz nach Wien St. E. G. oder K. N. E. G. zugewandener Frachttarif pro 100 Kgr. für die Rückverbringung bis auf Waidenau, spätestens aber bis Ende December 1891. Bei Anfuhr von oder Frachttarif für mindestens 10000 Kgr. pro Wagen und Frachttarif. (Verordn.-Bl. Nr. 57/91.)

ÉZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Budapest, 23. Mai. (Kálnoky és Simon.) Die Verhältnisse unseres Mehlmarktes und in natürlicher Zusammenhange jene unserer Mühlen verschlimmern sich von Tag zu Tag und sind wie bereits an einem Punkte angelangt, welcher zu ernstlichen Besorgnissen reichlich Anlass zu geben hat. Die sich sichtbar Vorläufe sowie die schwachen Zufahren bringen es zuwege, dass die Preise des Hlohdreites sich nicht nur erhalten, sondern nach jeder kleinen Reaction abermals bestiegen, während unsere Beziehungen mit unseren ausländischen Absatzgeboten in Folge unserer zu hoch befallenen Preise toll ins Stocken gerathen sind. Es ist schon lange her, dass eine ähnliche Constellation, wie die momentane, herrschte, denn die Disparität ist eine *malderbrückere* und wird uns von unseren englischen Freunden mit 3—4 Shilling bezeichnet. Wir glauben uns nicht zu irren, wenn wir behaupten, dass seit nahezu 2 Monaten auch nicht die kleinste Quantität nach Grossbritannien verkauft wurde und ist es bezeichnend, dass selbst zur Erhaltung der Kundschaft gemachte kleine Consignationen auch mit Opfer nicht an Mann zu bringen sind. Es dauert eben recht lange, bis so grosse Preisaufschläge bei den Consumanten in Fleisch und Blut übergehen, am schweblichsten jedoch werden die Verhältnisse, so lange sich noch immer Vorläufe zu billigeren Preisen in diesen Ländern befinden. Wir wollen hies nicht constant, dass die Situation, wie sie heute liegt, auf die Dauer unhalbar ist, da sie für unsere Mühlen sonst verhältnissmässig werden könnte. Jeder Calcul ist illusorisch, da die angesetzten Preise von 0—5 insolange willkürliche Annahmen bilden, insolange die Möglichkeit des Absatzes unbekannt ist. Zu alledem haben auch unsere Beziehungen mit Brasilien eine Stockung erfahren und weiss noch Niemand, wie sich dieselbe in Folge der Zollunion zwischen den Vereinigten Staaten von Nordamerika und diesem Lande gestalten werden.

Auf inländische Geschäfte übergehend, müssen wir der Befürchtung Ausdruck geben, dass der bisherige Absatz auch in Folge der auf Hlohdreite gespannten Preise ebenfalls leiden dürfte, da die kannemessen theure Brodracht stets eine Verringerung des Consums im Gefolge hat; bis nun war der Absatz normal. Futtersstoffe sind etwas ruhiger und haben im Preise eine Kleinigkeit eingebüsst, ohne dass sich indess Lager gebildet hätten.

Wir notiren heute durchschnittlich:

Nr. 0	1	2	3	4	5	6	7	8
17.30	17.—	16.70	16.40	16.—	15.70	15.10	14.60	14.10
		8 _v	8 _v	9	F	G		
		13.50	11.20	9.—	5.40	5.—		

Wien, 16. Mai. Im Inlandsverkehr wurden Preise à raison der Steigerung in Weizen erhöht, doch griff der Consum nicht lebhafter ein, und der Absatz blieb unberiegründig. Es notiren per 100 Kgr. Brutto für Netto mit Sack:

Weizenmehl	Nr. 0	1	2	3				
17	17.—	18.—	16.75	17.75	16.50	17.—	16.25	16.75

„ADRIA“

magyar tengeri hajózási részvénytársaság.

1891. május havában az alant felsorolt első osztályú gőzösök (vagy póthajók) fognak az alant megjelölt irányokban közlekedni, ha csak rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a menetetek meg nem akadályozzák:

Honnan :	Hová :	Gőzös: 1891. május.	Honnan :	Hová :	Gőzös: 1891. május.
Glasgow	Trieszt, Fiume	California 1—10	Fiume	Hull, Newcastle O.T.	Bassano 5—15
Hull, Newcastle O.T.	» »	Hidalgo 1—10	»	Liverpool	Morocco (C.L.) 9—15
Leith	» »	Szapáry 5—15	»	London	Narya 10—20
Bordeaux	» »	Jókai 5—15	»	Leith	— — — — 10—20
Glasgow	» »	Szefánia 5—15	»	Bordeaux	— — — — 10—20
Liverpool	» »	Palmyra (C.L.) 15—15	»	Rouen	Sultana 15—25
Rouen	» »	Adria 10—20	»	Liverpool	Aleppo (C.L.) 21—31
Hull, Newcastle O.T.	» »	Palermo 10—20	»	Malta, Catania, Messina, Bari, (Barietta, Brindisi, Corfu)	Braemar 21—31
Malta, Catania, Messina, Bari, (Barietta, Brindisi, Corfu)	Fiume	Braemar 10—20	»	London	Wm Bailey 21—31
Riode Janeiro Santos	Trieszt, Fiume	Zichy 15—25	»	Glasgow	Thoror 21—31
Liverpool	» »	Saragossa (C.L.) 15—25	»	New-York	Anglia (A.-L.) 21—31
London	» »	Durlan 15—25	»	Barcelona, Rouen	Tisza 25.5—3.6
Fiume	New-York	Alsatia (A.-L.) 1—10	»		

Bővebb felvilágosítással szolgál a vezérigénynök:

H O F F M A N N S. É S W. u r a k

Budapest V., Ferencz József-tér 6. szám.

GUTJAHR & MÜLLER

BUDAPEST

Malomépítészeti gépgyár és vasöntöde.

Reconstruálnak és építenek mindenféle malomokat, a világghíres magyar rendszer szerint, egy nemi magas, félmagas és sima örlésre, kezesítnek mindenféle malomberendezési gépeket, hajtógépeket, egymint: gőzgépeket, vízkerekeket, turbinákat, transmissiókat, továbbá: trieuróket és gázmotorokat.

Arjegyzékeket bérmentve küldenek.

Tervezzel és költségvetéssel kívánatra szolgálnak.

Mühlenbau-Maschinenfabrik und Eisengiesserei.

Reconstruiren und bauen Kunstmühlen für Hoch- (Grüsmüllerei) nach berühmtem ungarischen System. Halbhoch u. Flachmüllerei; fabriciren allerlei Müllereimaschinen, Dampfmaschinen, Wasserräder, Transmissions-Anlagen, ferner Gasmotoren und Trieure.

Cataloge versenden franco.

Pläne und Kostenvoranschläge auf Wunsch.

Malomköveket

szállít leg-
otesebben
jólállás
mellé
fogja 10-
fizetés
nekül

Trapp József

malomkö-gyára,

PILSEN—BUDAPEST, Bajza-utca 1. sz.

Mühlsteine

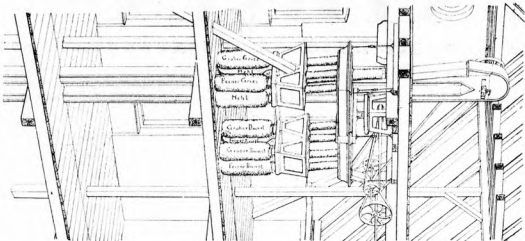
liefert
billigst
unter
Garantie
ohne
Anzahlung

Josef Trapp

Mühlsteinfabrik,

PILSEN—BUDAPEST, Bajzagasse Nr. 1.

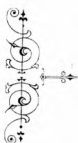
Ersatz für die vierfache Zahl gewöhnlicher Cylinder und Centrifugalsichter.

PLANSICHTER

PATENT CARL HAGENMÜLLER.

Über 800 Stück im Betriebe

AD. FISCHER

Civil-Ingenieur

und

CONSTRUCTEUR

fab.

MÜHLENBAU.

BUDAPEST,

Waltznerboulevard 74.

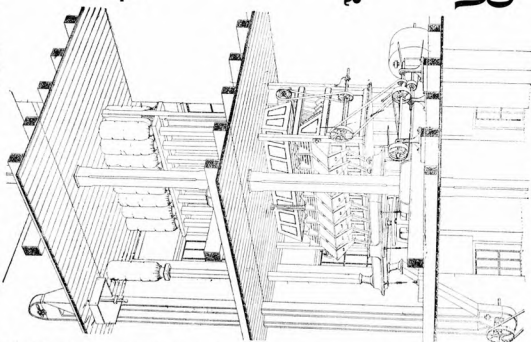

Patentirt in allen Staaten.

Neueste **GRIESPUTZEREI**

PATENT CARL HAGENMÜLLER.

Das 10 System e.

Sortirt und putzt 10—16 Kilo Rohgries per Minute und liefert mahlfertig feinste Griesse in beliebiger Anzahl und Qualitäten, ferner gut sortirte, leichteste und griesfreie Abfille.

JOSEF TRAPP

Fabrik kais. u. königl. ausschliesslich privileg. künstlicher und französischer Mühlesteine, Pilsen.

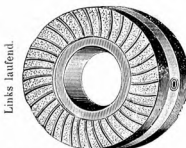
Budapest, Bajzagasse Nr. 1.

K. k. ausschliessl. priv. künstliche Mühlesteine (Patent 35,769/51,234).

(Ich bitte dieses Patent nicht mit früheren Patenten für künstliche Mühlesteine zu verwechseln.)

Den geehrten Herren Mühlenbesitzern empfehle ich meine anerkannt vorzüglichen, patentirten, künstlichen Mühlesteine.

Meine künstlichen Mühlesteine, welche selbst beim Leerlaufen ihre volle Schärfe behalten, leisten bei halber Betriebskraft fast doppelt so viel als französische Steine. brauchen niemals geschärft zu werden, mahlen rein, locker u. kühl, wodurch jede Ventilation überflüssig wird, und sind dieselben für alle Mahlzwecke verwendbar. — Beim Auslösen der Grösse und Ausmahlen der Dünste ersetzen sie sogar Porzellanwalzen.

Links laufend.

Rechts laufend.

Ich bin gerne bereit, meine patentirten Mühlesteine ohne jede Anzahlung und unter vollster Garantie auf dreimonatliche Probe zu liefern.

Preise per Paar in fl. ö. W.:

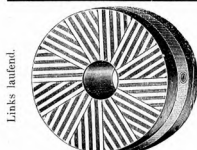
Durchmesser in Wiener Zoll:	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52
» Millimeter	842	895	948	1000	1052	1105	1159	1210	1263	1316	1368
fl. per Paar:	160.—	190.—	210.—	230.—	247.—	290.—	300.—	320.—	330.—	350.—	350.—

Diese Preise verstehen sich ab meiner Fabrik Pilsen, zahlbar in Pilsen nach abgelegter dreimonatlicher Probe.

Früher sind keine Zahlungen zu leisten.

N. B. Bei Bestellungen bitte ich um Angabe des Mahlzweckes, Durchmessers, Grösse der Mittellöcher und der Drehungsrichtung, ob rechts oder links laufend.

K. u. k. ausschliessl. priv. französische Mühlesteine (Patent 18.040 42.830).

Links laufend.

Durch den Bezug des besten Materials aus La Ferté sous Jouarre, sowie durch die besondere Art der Zusammenstellung bis ich in der angegebenen Lage, Prima französische Mühlesteine für alle möglichen Mahlzwecke als: Weizen, Korn, Gerste, Mais (Kukuruz), Cement, Spodum zu sehr billigen Preisen abzugeben.

Ich liefere jedes Steinpaar auf drei Monate zur Probe und nehme dasselbe auf meine Kosten retour, im Falle es dem Vernehmlichzwecke, zu welchem das Steinpaar bestellt wurde, nicht entsprechen sollte.

Meine französischen Mühlesteine haben folgende Masse:

Laufenstein	14" = 370 mm hoch	7" = 190 mm	garantirte Quarzhöhe.
Bodenstein	10" = 265 " " "	6" = 158 " " "	

Die Fabrikation meiner Mühlesteine ist eine solche, dass die oben erwähnte und garantirte Quarzhöhe bis auf 1 mm abgemalen werden kann, was bei keinem Fabrikate der Concurrenzfirmen der Fall ist.

Preis per Paar in fl. ö. W.:

Durchmesser in Wiener Zoll:	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52
» Millimeter	842	895	948	1000	1052	1105	1159	1210	1263	1316	1368
fl. per Paar:	160.—	175.—	200.—	215.—	235.—	245.—	260.—	270.—	280.—	300.—	320.—

Die Preise verstehen sich ab Lager Pilsen, Wien, Budapest, Prag und Dresden zahlbar in Pilsen nach abgelegter dreimonatlicher Probe. Früher sind keine Zahlungen zu leisten.

N. B. Bei Bestellungen bitte ich um Angabe des Mahlzweckes, Durchmessers, Grösse der Mittellöcher, der Drehungsrichtung ob rechts oder links laufend, und ob gerade oder gebogene Remische. Auf Wunsch werden Atteste zugesandt.

